

**HELSINGIN KANSAN-
TEATTERI.**

Kaarlo Kyttö "Macbethin" nimiosassa.

Heisingin Kansanteatteri valmistelee parhaillaan vuoden suurohjelmaansa, William Shakespearen Macbethiä, joka kunnihuu studion ohjelmasarjaan. Nimiosaa esittää Kaarlo Kyttö, lady Macbethiä Elsa Rantala. Ohjauksen on Bertha Lindbergin.

Kaarlo Kyttö
"Macbethin"
nimiosassa.
Heisingin
Kansanteatteri
valmistelee
parhaillaan
vuoden suurohjelmaansa,
William Shakespearen
Macbethiä, joka kunnihuu
studion ohjelmasarjaan.
Nimiosaa esittää
Kaarlo Kyttö, lady
Macbethiä Elsa Rantala.
Ohjauksen on Bertha
Lindbergin.

Lady Macbeth (Elsa Rantalainen) ja Macbeth (Kaarlo Kyttö).

**SUURI ENSI-ILTA
KANSANTEATTERISSA.
Shakespearen "Macbethi".**

Shakespearen inhoimoruonouden mah-
tavinnaat tulit puhalsivat eilen Kan-
santeatterin katsomoon. »Macbethia»
ei ole tietääkseni esitetty täällä puo-
leentoistakymmenen vuoteen, ja alle
kirjoittanut puolestaan tunnustaa, ettei
hänellä ole koskaan ollut iloa nähdä
että näytännöllistä. Mutta jokaisella
teatterin rakastajalla on siitä tietenkin
miellessään elävä lukuvalokuva: oma-
laatuinen, usmainen ja aaveellinen
skotlantilainen tunnelmanmuisto antiol-
den nummen saartamasta syrkästä
linnasta, jossa kunnianhimon verinen
murhenäytelmä täytyy, kavioiden kai-
knessa ja outojen kohtalohehkiäjäta-
rien häivähähdessä näkyvin sateenras-
kaassa yössä. Epäilemättä on täydellä
syllillä sanottu, ettei yksikään näytel-
määrnoilija eikä Shakespeare itseään
määrnoilijana kappaleessaan ole ti-
hentänyt näytännöllistä voimakkaas-
tää jänkölevä ja oudosti värähdyttä-
vä tunteilmaa kuin noissa kuu-
luisissa kuvaelmissa, jotka kehyskäär-
kinngas Duncanin kuolemaa tai lady
Macbethin uissaharhuilla, huonon
omantunnon kiduttamana.

Lainin Macbethin »noidista» saavutti
tietävästi mainetta Shakespearen ai-
kana, ennenkuin näytelmä oli syntynyt.
Kään, — salaperäiset »weird sis-
ters» liittyvät erottamattomasti petol-
heen vasallin kohtaloon. Niiden esiin-
tymisen tiedetäänkin tehokkaasti enen-
tänään kappaleen saavuttamaan kansan-
suosiota. Nuo ennustavat haljattaret
eivät meillä ole yhtä eläviä kuin noita-
vainojen aikakaudelle. Mutta skotlantil-
lainen balladitunnelma tai yleensä
väisistäntöjen kohtalotunnelma ei onnek-
si siltenkään ole olennaisinta lady
Macbethin ja hänen puolisonsa murhe-
näytelmässä. Kuten tiedämme, se on
ennen muuta verraton luonneutukiel-
mä, syvällinen selunkuvaus, varmaan
Shakespearen kaikkein täydellisin. Ru-
noilijalle, neurologiselle ihmisten luojalle,
on ollut tärkeintä kuvata, miten mur-
hatyön muisto vähitellen kokonansa mu-
rentaa Macbethin ja hänen vaimonsa
sielun. Ja erikoisinta on, että, vaikka
draamallisen toiminnan huippu saavu-
tehtaan jo toisen näytöksen lopussa,
tuo sisäinen hävitystapahuma pitää
katsojan loppuun asti hellittämättö-
mästi vallassaan.

Heisingin Kansanteatterin studio-
näytännöihin, joiden ohjelmasta vas-
taa Bertha Lindberg, liittyy eilen
arvokas saavutus, kaunis voitto, jota ei
voida sivuttaa hiljaisesti. Taiteelli-
nen tahto vaikutti niin innoittuneeta-
käden työn jälki niin kootulta ja vah-
valta ettei se voinut olla taruttu-
Urohtaa ei sovi myöskään Yrjö
Jylhän uutta ytimekästä suomen-
nosta, joka nyt sai tulkitsensa näyt-
tämällä. Yleisellä havainnolla on tosin
sanottava, että draamallisen runosä-
keen hallinta on suhteellisesti heikoin
puoli Kansanteatterin Shakespearin
esityksissä. Epäselvyys oli jokseenkin
yleistä, ja erikoisesti on mielestäni
huomautettava siitä, että monet kar-
neerilainen tunnelma silloin tällöin
hiljentyi ja tiheee, laiminlyötiin mel-
kein säännöllisesti.

Tämä selikka selittyä kyllä osaksi
silläkin, että Kansanteatterilla ei ole
asetettavana tuleen varsinaisia Sla-
vespeare-näyteljiöitä. Tässä ei ole pu-
hetta mistään »hähti»-suorituksista
(jotka Shakespearen yhteydessä kiel-
tämättä olisivat niin temoavina!), tässä
vasta koetellaan voimia, esiinlyöttään
teatterikultuuria syvässä mie-
lessä. Jos katsoo eläviä ensi-iltaa
nustettava, että Kaarlo Kyttö'n Mac-
beth oli kunnioitusta herättävä saavu-
tus. Se on suurin piirein vakunutta-
vainen eläytyminen tuo matkassaan
tuhnen eläytyminen yhä kasvava loppu-
sen, että tulkinta yhä kasvaa loppu-
kohden. Suoritus lähtisi luontevan-
min hilkeelle, jos näyteljiä hallitsisi-
vapaaemmin ja rikkaammiin liikehymi-
tään. Eihän Macbeth heti alussa ole
syväkka, kunnianhimoinen hartoja, se
puoli vasta pimentää kuin pihvi hänen
uljuttaan ja herkkyytään. Sen sijaan
Kyttö myöhemmin löytää erikoisesti ras-
kaan tuskan ilmanksi m.m. miinil-
lisesti vaikuttavan hahmon.

Elisa Rantalaisen tulkitsema
lady Macbeth jää kieltämättä enem-
män varjoon kuin voisi odottaa. Eräistä
kohtauksista puuttuu ulkonäkönsäkin
suhteessa tärkeää, puuttuu hallittua
ja teräksistä ylimykellisyttä, mutta
kuva ei sisäisestiäkään herätä oikein
vaikutelmaa siitä kovasta malmistia,
jonka vasta tunnonvaivan happo syö-
vyttää. Uissakävely tuskan ilmank-
sineen on tämän lady Macbethin varsi-
nainen nousukohta.

Kalle Rouni kuningas Duncanina
on kai se näyteljiä, joka luontevim-
min tavoittaa ihmimillisen ja samalla
majesteettisen shaksperealaisen sä-
vyn. Rikkaasta henkiloarjasta piirtyi
mieleen useita ansiokkaita ihmisshah-
moja — luoteltakoon vain Vilho Ruus-
kasen jonkin verran arka, mutta jalo-
tyylinen prinssi Malcolm, Oiva Luhta-
lan hiljaisen ylväs Banguo, Matti Au-
loksen loppukuvaelmassa niin intensii-
vihen Maaduff ja Vilho Siivolan todella
sävyimykäisen rehevästi elävoittämää

Maskineri i tomkörning när Dramaten spelar upp Macbeth

**Regin lunkar fram
— thrillern försvann**

Maskineri i tonkörning när Dramaten spelar upp Macbeth

Regin lunkar fram

— thriller försvann

Shakespearea voi ohjata monella tavalla ja tästä ohjauksesta riippuu, vaikuttaako vanha näytelmäestari nykyaikaiseen katsojaan vai ei. Bertha Lindberg oli epäilemättä tehnyt tunnollista työtä Macbethin näyttämölleasetuksessa. Hänen ohjauksensa jälki näkyi monissa vaikuttavissa ryhmityksissä, noitatanssin myrskyäänirytmisissä ja unettoman Macbeth-kuninkaan pidoissa. Lasse Elo ylitti kaikki tähänastiset saavutuksensa jylhäkomealla, vaikuttavalla ja teknillisesti taitavalla lavastuksellaan. Kaarlo Kytö Macbethina oli osansa innoittama ja siihen hyvin valmentunut näyttelijä. Ja sittenkin: voikohan Shakespeare sellaisena kuin Kansanteatteri sen esitti tulla nykyaikaista katsojaa lähelle? Uskallan epäillä sitä.

En pääse siitä vaikutelmasta, että Bertha Lindbergin Macbeth oli romantisoitu Macbeth, jollaisen sen ei tarvitsisi olla. Macbeth ei ole historiallinen näytelmä sanan varsinaisessa merkityksessä, se ei ole sidottu määrättyyn ajankohtaan eikä Skotlannin historiaan. Se on näytelmä vallanhimosta ja rikoksesta, se käsittelee raakuutta ja intohimoja, jotka ovat yhtä oleellisia meidän kuin Shakespearenkin ajalle. Meidän aikanamme on verraten tavallista, että vallasta kilpailevat suurten maiden johtomiehet toimittavat toisiaan pois päiviltä ja karkoittavat toisiaan maanpakoon. Eikä sekään ole tavatonta, että raivostunut diktaattori kostaa kynsistään pakoon päässeän vastustajan perheelle, kuten Macbeth tekee Mac-

Hanson och Irma Christenson i "Macbeth" på Dramaten.

Romantisoivan ohjauksen varjopuolet

Tulenkantajat

Kansanteatterin Macbeth-esityksen johdosta

Se, joka eniten hyötyi Bertha Lindbergin ohjauksesta, oli Kaarlo Kytö. Romantisoiva ohjaushan aina vie »tähti-rooleihin». Tästä huolimatta täytyy Kaarlo Kytön persoonallista näyttelijäsuoritusta ihailia. Hän oli paikoitellen tosiaankin suuren tyylin näyttelijä, kuten kolmannessa ja viimeisessä näytöksessä. Sivuosissa jäivät mieleen Vilho Ruuskasen ylväs nuorukaistyyppeä Malcolm, Oiva Luhtalan miehekäs Banquo ja Elsa Turakaisen pieni osa, lämpimän naisellinen lady Macduff. Macduffin osan esittäjä väivasivat äänelliset haitat: hän puhui aivan kuin hänellä olisi ollut peltirasia suussa.

Näytelmä esitettiin Yrjö Jylhän suomenoksena. Helsingin teatteri-orkesteri avusti kapellimestari Ingmanin johtamana.

E. A. V.

USA-nytt

Band av människohud babyvård för nio milj.

Amerikanska kongressbiblioteket i Washington har nu över 10 miljoner volymer. Bland dessa ingår en som bundits i människoskinn. Den har titeln "A Scrutiny of the Scriptures" och trycktes omkring 1450.

Hanson och Irma Christenson i "Macbeth" på Dramaten. Kvinnlig-finaste säsong Dramaten har haft på Allan Ed-många, många år. En liten detalj: Häxscenerna är så att det nedstruktura, på textkritiskt goda alla de grunder. För min del sörjer jag Hag-intet har bergs fina trollramsor; det är en personlig sak. Men att som nu pre-sentera häxorna enbart som hjärn-som de spöken, dolda av enorma lumphögar och talande skönsvenska, det är att göra Shakespeare en smula för upp-lyst.

— CLAS BRUNIUS

siitä nuori-...
...transparangitaustaa vasten, mutta joskus sen tyylittely tuntui hiukan aiheetomaalta ja liioitellutakin. Yrjö Jylhän uusi suomennos on entistä sujuvampi ja luontevampi joskaan ei aina niin nasevan värikäs kuin Cajanderin.

Ohjaaja kutsuttiin lopussa esiin vastaanottamaan yleisön suosionosoituksia, ja esitys saavutti — yleisön vähyydestä huolimatta — huomattavan menestyksen.

H. J. n.

M. Hiltunen
PRESENTSTRUMPOR
Pöytätoiminta
TILL

